

5. Działania prawne na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym

5.1. Prawo petycji do Parlamentu Europejskiego

5.1.1. Wprowadzenie

Petycja to pismo skierowane do Parlamentu Europejskiego (wnoszone za pośrednictwem poczty albo na formularzu on-line), które może zawierać indywidualny wniosek, skargę lub komentarz dotyczący stosowania prawa wspólnotowego, lub też wezwanie Parlamentu Europejskiego do przyjęcia stanowiska w danej sprawie.

Petycje mogą być ważnym środkiem nacisku na władze krajowe, wiele spraw jest bowiem branych pod uwagę przez organy krajowe już w toku korespondencji podejmowanej z nimi przez Komisję Petycji Parlamentu Europejskiego. Sprawy podnoszone przez Komisję Petycji są również uwzględniane przez Komisję Europejską (KE) przy wszczynaniu przez nią postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom wynikającym z traktatów unijnych przez państwa członkowskie. Natomiast petycje, które nie są związane z takimi postępowaniami albo nie prowadzą do ich wszczęcia, są dla Parlamentu i KE ważnym źródłem informacji na temat problemów, które interesują społeczeństwo. Z tego powodu petycje stale zyskują na popularności – w 2008 r. Komisja Petycji zarejestrowała 1886 petycji, co stanowi wzrost o 50% w stosunku do 2006 r. Najwięcej petycji dotyczyło środowiska naturalnego (309 petycji – 12,7 % wszystkich złożonych petycji)¹.

¹ Projekt sprawozdania w sprawie obrad Komisji Petycji w roku parlamentarnym 2008 z dnia 9.02.2009 r., (2008/2301(INI)).

5.1.2. Kto może złożyć petycję?

Petycję do Parlamentu Europejskiego może złożyć:

- każdy obywatel Unii Europejskiej (UE),
- każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w państwie członkowskim UE.

Petycję można złożyć **indywidualnie** lub **wspólnie z innymi obywatelami lub osobami**; nie musi być ona sporządzona przez adwokata czy radcę prawnego. Warunkiem jest, aby petycja dotyczyła spraw objętych zakresem działalności UE, co ma niewątpliwie miejsce w odniesieniu do spraw związanych z obszarami Natura 2000. Sprawy te powinny dotyczyć bezpośrednio kierującego petycję. Należy przyjąć, że petycja odnosząca się do spraw z zakresu ochrony obszarów Natura 2000 będzie dotyczyła bezpośrednio organizacji pozarządowych, które w zakresie swoich celów statutowych posiadają zagadnienia ochrony środowiska.

5.1.3. Jakie wymagania musi spełniać petycja?

Petycja musi być sporządzona w języku urzędowym UE, z tym, że Prezydium Komisji Petycji może podjąć decyzję, zgodnie z którą petycje i korespondencja ze składającym petycję mogą być sporządzane w innych językach używanych w danym państwie członkowskim.

Uwaga praktyczna: najlepiej, jeśli petycja jest przygotowana także w języku angielskim, co umożliwi przesłanie jej do wiadomości innym instytucjom europejskim czy innym osobom posługującym się tym językiem. Język polski ma status języka urzędowego Unii Europejskiej.

Petycja musi zawierać:

- nazwiska, obywatelstwa i miejsca zamieszkania każdej z osób składających petycję,
- jeżeli pod petycją złożyło podpis kilka osób fizycznych lub prawnych – wskazanie głównego autora petycji i jego zastępcy/ów dla celów dalszego postępowania (jeżeli autor i jego zastępca nie zostali wyznaczeni, funkcje autora petycji dla celów dalszego postępowania pełni pierwszy sygnatariusz lub inna odpowiednia osoba),
- podpis – w przypadku petycji składanej za pośrednictwem poczty.

Petycja:

- powinna być wyczerpująca,
- powinna podawać fakty istotne dla przedstawianego problemu,
- należy unikać podawania zbędnych szczegółów,
- powinna być napisana w jasny i czytelny sposób,
- do petycji można dołączyć streszczenie.

Petycję można złożyć za pośrednictwem poczty na adres:

European Parliament

The President of the European Parliament

Rue Wiertz

B-1047 BRUKSELA

lub poprzez formularz on-line, dostępny na stronie internetowej:

www.secure.europarl.europa.eu/parliament/public/petition/secured/submit.do?language=PL.

5.1.4. Co dzieje się z wniesioną petycją?

Autorów – lub głównego autora petycji, jeżeli jest to petycja zbiorowa – oraz numer petycji wpisuje się do **ogólnego rejestru** w kolejności zgłoszenia i ogłasza na posiedzeniach plenarnych Parlamentu Europejskiego. Ogłoszenia te są zamieszczane w protokołach posiedzeń, na których dane petycje zostały wniesione.

Petycje wpisane do rejestru zasadniczo posiadają **status dokumentów jawnych**, zaś imię i nazwisko autora petycji oraz treść petycji powinny zostać dla celów przejrzystości opublikowane przez Parlament. Jednak autor/autorka petycji może zwrócić się z wnioskiem o utajnienie jego/jej nazwiska w celu ochrony swojej prywatności. W takim przypadku Parlament zobowiązany jest przychylić się do tego wniosku.

W przypadku gdy postępowanie nie może zostać wszczęte z powodu utajnienia danych autora petycji, jest on konsultowany w sprawie kroków, które mają zostać podjęte. Autor/autorka petycji może zwrócić się z wnioskiem, by jego/jej petycja została rozpatrzona w **trybie poufnym**; w takim przypadku Parlament podejmuje odpowiednie środki ostrożności gwarantujące, że treść petycji nie zostanie udostępniona do wiadomości publicznej.

Do **osobnego rejestru** wpisuje się i przechowuje petycje kierowane do Parlamentu przez osoby fizyczne lub prawne, które nie są obywatelami Unii Europejskiej oraz które nie zamieszkują lub nie mają swojej statutowej siedziby na terenie państwa członkowskiego. Co miesiąc Przewodniczący przekazuje zestawienie otrzymanych w poprzednim miesiącu petycji wraz z ich tematami Komisji Petycji. Komisja może zwrócić się o udostępnienie jej tych petycji, których rozpatrzenie uważa za stosowne.

Dalej petycje wpisane do rejestru ogólnego Przewodniczący przekazuje właściwej komisji, która orzeka o **dopuszczalności** lub **niedopuszczalności** petycji. Jeżeli właściwa komisja nie osiąga konsensusu w sprawie dopuszczalności petycji, petycja ogłaszana jest jako dopuszczalna na wniosek co najmniej jednej czwartej członków Komisji.

Petycje uznane przez Komisję za niedopuszczalne pozostawia się bez biegu. Decyzja wraz z uzasadnieniem doręczana jest autorowi petycji (w stosownym przypadku zaleca się autorowi petycji inne drogi odwoławcze).

Natomiast **petycje, które uznano za dopuszczalne, umieszczane są w specjalnym rejestrze elektronicznym, w celu umożliwienia obywatelom przyłączenia się do autora petycji poprzez złożenie podpisu elektronicznego albo w celu wycofania swojego poparcia dla petycji.**

Poparcie dla petycji, podobnie jak i samą petycję, **można cofnąć w każdym czasie** – wtedy jest ona uznawana za bezprzedmiotową.

5.1.5. Czego można się spodziewać, jeżeli petycja zostanie uznana za dopuszczalną?

Petycje, które zostały uznane za dopuszczalne rozpatrywane są przez Komisję Petycji w ramach jej zwyczajowej działalności **w formie debaty na posiedzeniu zwyczajnym, bądź też w formie procedury pisemnej.** Jeżeli petycja ma zostać poddana debacie lub autor petycji sam wyrazi takie życzenie, może on zostać **zaproszony na posiedzenie Komisji Petycji.** Przewodniczący może udzielić autorowi petycji **prawa głosu.**

W zależności od okoliczności, Komisja Petycji może:

- zwrócić się do KE o przeprowadzenie wstępnego dochodzenia i przedstawienie informacji dotyczących zgodności z odpowiednim prawem wspólnotowym;
- przekazać petycję innym komisjom Parlamentu Europejskiego dla informacji lub podjęcia dalszych działań (dana komisja może na przykład uwzględnić petycję w swych pracach legislacyjnych);
- w wyjątkowych przypadkach przygotować i przedstawić Parlamentowi pełne sprawozdanie, które zostanie poddane głosowaniu na posiedzeniu plenarnym;
- przeprowadzić wizytę wyjaśniającą w kraju lub regionie, którego dotyczy petycja, oraz przygotować sprawozdanie zawierające obserwacje i zalecenia;
- podjąć jakiegokolwiek inne działanie, które uzna za właściwe dla pomyślnego rozwiązania danej sprawy lub udzielenia składającemu petycję właściwej odpowiedzi.

Komisja Petycji zbiera się na posiedzeniach co do zasady raz w miesiącu (z wyjątkiem sierpnia). Jeżeli zachodzi taka potrzeba, możliwe jest nawiązanie współpracy z właściwymi organami państwa członkowskiego.

Po zakończeniu rozpatrywania petycji uznanej za dopuszczalną procedura jest zamykana, a wiadomość o jej zamknięciu doręczana jest autorowi petycji. Środki, które przysługują stronie niezadowolonej ze sposobu rozpatrzenia petycji, są stosunkowo skromne. Podmiot taki może albo ponownie wnioskuje o zajęcie się sprawą, albo w uzasadnionych okolicznościach wystąpić ze skargą do Rzecznika Praw Obywatelskich UE, wnosząc o uznanie postępowania Komisji Petycji za tzw. przejaw złej administracji.

Należy pamiętać, że Komisja Petycji nie jest ciałem o charakterze sądowym, nie ma żadnych uprawnień co do uchylecia, zmiany, stwierdzenia nieważności decyzji władz krajowych czy wznowienia postępowania administracyjnego, nie jest też ciałem o charakterze egzekucyjnym. Dlatego petycje zawierające żądania podjęcia takich działań są uznawane za niedopuszczalne.

Przykład: petycja do Parlamentu Europejskiego w sprawie drogi ekspresowej „Via Baltica”.

Do Komisji Petycji Parlamentu Europejskiego złożonych zostało kilka petycji (od 2005 r.), w imieniu organizacji ekologicznych bądź przez osoby

fizyczne, dotyczących trasy międzynarodowego korytarza transportowego Helsinki-Warszawa „Via Baltica”. Zgłoszone zastrzeżenia dotyczyły wyznaczonej trasy drogi ekspresowej z punktu widzenia konfliktu z wymaganiami ochrony przyrody, zwłaszcza z zasadami ochrony obszarów cennych przyrodniczo włączonych do sieci Natura 2000, co naruszało odpowiednie przepisy prawa UE.

Petycje zostały uznane za dopuszczalne, jako dotyczące spraw objętych zakresem działalności UE (sieć Natura 2000)². Problem został przedstawiony i poddany pod dyskusję na posiedzeniach Komisji Petycji (2007 r.). Organizacje ekologiczne, które złożyły petycję, miały możliwość zaprezentowania tam swojego stanowiska (2007 r.). Delegacja Komisji Petycji przyjechała z wizytą do Polski, by na miejscu zbadać sprawę i spotkać się z zainteresowanymi władzami i autorami petycji oraz odwiedzić obszary chronione zagrożone budową drogi (2007 r.)³. W efekcie został przygotowany krytyczny pod adresem polskiego rządu raport Komisji Petycji Parlamentu Europejskiego (2007)⁴. Wezwano w nim m.in. do analizy alternatywnej trasy drogi „Via Baltica”.

W międzyczasie sprawa została przekazana do Komisji Europejskiej z prośbą o udzielenie informacji⁵. Komisja stwierdziła, że problem został przez nią dostrzeżony, gdyż na planowaną inwestycję także do KE wpłynęło kilka skarg.

Ostatecznie polskie władze podjęły decyzję o zmianie przebiegu kontrowersyjnej trasy na taką, która ominie większość obszarów chronionych w północno-wschodniej Polsce (2009 r.)⁶. Sprawa petycji została zamknięta (2009 r.).

² <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-378.574+03+DOC+WORD+V0//PL&language=PL>

³ <http://www.europarl.pl/view/pl/Aktualnosci/news/news-2007/news-2007-December/news-2007-December-10.html;jsessionid=F8FBDBE3A1E2F8B2F3860D4A74D95E30>

⁴ http://www.europarl.pl/ressource/static/files/Aktuality/Dolina_Rospudy_Sprawozdanie_delegacji_komisji_petycji_PE.pdf

⁵ http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/peti20061120_sir350-06/_peti20061120_sir350-06_pl.pdf

⁶ http://www.otop.org.pl/kat_41_378_379_748/Aktualnosci.html